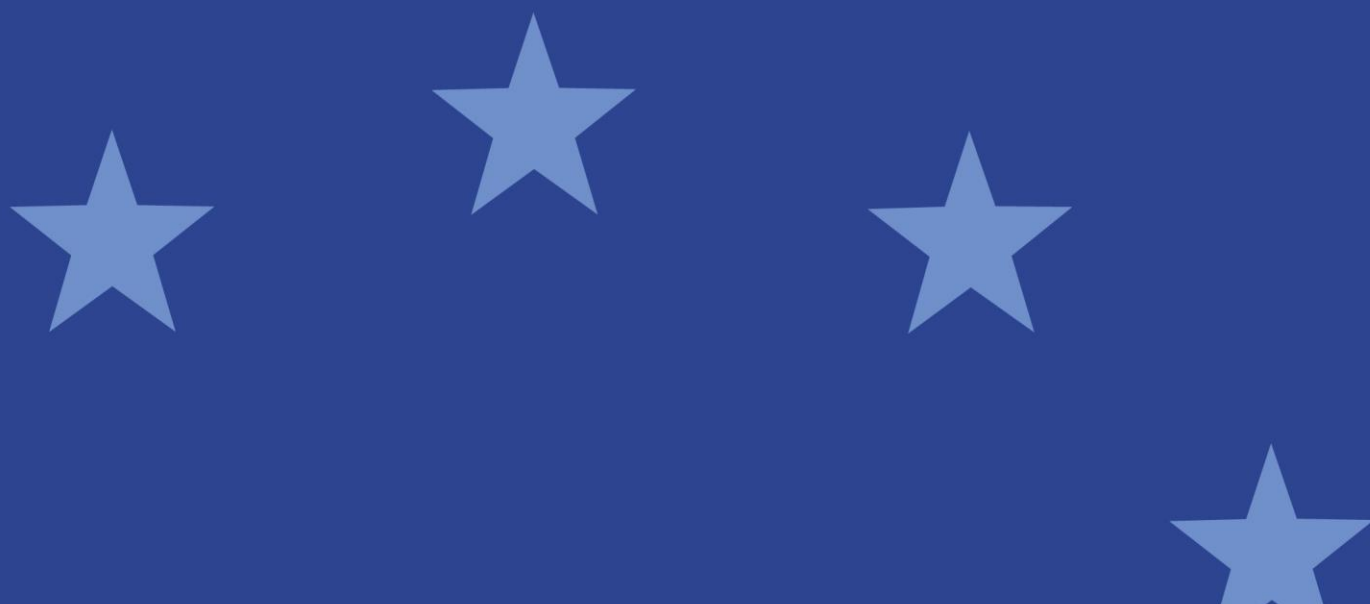

ESMA 2015 m. metinė ataskaita

Pirmininko įžanginis žodis

Tuo metu, kai skaitysite šią metinę ataskaitą, Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija (ESMA) bus paminėjusi savo penktąjį jubiliejų. Žvelgiant atgal į pastaruosius penkerius metus, ypač 2015 m., ESMA labai daug nuveikė vykdydama savo misiją, t. y. įvairiomis priemonėmis, būtent vertindama investuotojams, rinkoms ir finansiniam stabilumui kylančią riziką, rengdama bendrą taisyklių sąvadą, skatindama priežiūros konvergenciją ir prižiūradama kredito reitingo agentūras bei sandorių duomenų saugyklas, stiprino investuotojų apsaugą ir skatino stabilų bei tvarkingą finansų rinkų veikimą. ESMA jau yra plačiai pripažįstama kaip ES rinkų reguliavimo institucija ir ji toliau plečia bei stiprina šią poziciją įvairiomis savo veiklos kryptimis.

Pirmaisiais savo veiklos metais ESMA, siekdama užtikrinti didesnę finansinės sistemos atsparumą, daugiausia dėmesio skyrė pokyčių įgyvendinimui reguliavimo ir priežiūros srityse. Didžiausią pažangą ESMA padarė vykdydama kredito reitingo agentūrų (KRA) priežiūrą, kuri šiuo metu yra gerai žinoma ir neatsiejama šios institucijos veiklos dalis, taip pat rengdama bendrą taisyklių sąvadą, kuriam ESMA indėlis buvo labai svarbus, ir skatindama priežiūros konvergenciją visose valstybėse narėse. Atsižvelgiant į naujus ir atnaujintus reglamentus, kurie jau taikomi arba netrukus bus įgyvendinti, jau galima pajusti, kad formuojasi nuoseklesnė bendroji Europos vertybinių popierių rinka – rinka, kuris bus skaidresnė, vientisesnė ir kurioje investuotojams bus saugiau investuoti; savo ruožtu tai skatins ekonomikos augimą.

ESMA parengtas bendras taisyklių sąvadas vertybinių popierių rinkoms apima labai daug įvairių sričių, įskaitant turto valdymą, investicines įmones, išvestines finansines priemones, prekybos vietas, KRA ir paruošiamąjį darbą produktų skaidrumui užtikrinti (mažmeninių ir draudimo principu pagrįstų investicinių produktų paketas). Dėl teikiamų ataskaitų apie išvestines finansines priemones ir ESMA vykdomos sandorių duomenų saugyklų (SDS) priežiūros didėjo ES išvestinių finansinių priemonių rinkos skaidrumas, o tai bus naudinga investuotojams visoje Sąjungoje. ESMA taip pat gerokai sustiprino savo gebėjimus nustatyti investuotojų apsaugai ir finansiniam stabilumui kylančias grėsmes. ESMA įgijo dar daugiau patirties vykdydama KRA priežiūrą ir pirmą kartą pagal savo kompetenciją nubaudė vieną iš prižiūrimų institucijų. Visai šiai veiklai vykdyti ESMA ir įsteigta.

Visose savo veiklos srityse glaudžiai bendradarbiaujame su Europos Parlamentu, Europos Komisija ir Europos Vadovų Taryba, kad pasiektume savo tikslus – sustiprinti investuotojų apsaugą ir užtikrinti finansų rinkų stabilumą bei tvarkingą veikimą. Būtent taisyklių sąvado rengimo tikslais palaikome nuolatinį dialogą su Parlamentu ir Taryba, kad užtikrintume mūsų rengiamų standartų projektų ir teisės aktų, dėl kurių susitarė šios teisėkūros institucijos, nuoseklumą. Be to, dalyvaudami jungtinio komiteto veikloje, glaudžiai bendradarbiaujame su savo kolegomis – Europos bankininkystės institucija (EBI) ir Europos draudimo ir profesinių pensijų institucija (EIOPA). Pirmininkaujant ESMA, jungtinis komitetas itin daug dėmesio skyrė vartotojų apsaugai ir kelis sektorius apimančios rizikos vertinimui.

FPRD II – ko gero svarbiausias teisės aktas, kurio ESMA kada nors ėmėsi. Be to, jis lėmė didžiausius pastarojo dešimtmečio pokyčius Europos prekybos vertybiniais popieriais srityje, dėl kurių keisis Europos antrinių rinkų veikimo pobūdis – jos taps veiksmingesnės, saugesnės ir skaidresnės investuotojams. Įgyvendinus FPRD II, taip pat pagerės investuotojų apsauga, nes, pvz., finansinių produktų kūrimas bus veiksmingiau valdomas, o jų pardavimas taps skaidresnis ir priimtinesnis galutiniam paslaugų gavėjui. FPRD II poveikio masto nereikėtų nuvertinti. Įgyvendinus 2015 m. ESMA parengtas su FPRD II susijusias taisykles, daugumai ne nuosavybės produktų bus taikomas griežtas reguliavimas ir didelė ne biržinės prekybos dalis bus perkelta į reguliuojamas platformas. Be to, taikant su Piktnaudžiavimo rinka reglamentu (PRR) susijusius ESMA parengtus standartus, bus sustiprinta esama kovos su piktnaudžiavimu rinka sistema, į jos taikymo sritį įtraukiant naujas rinkas, platformas ir

veiksmus. Su Centrinųjų vertybinių popierių depozitoriumų reglamentu (CVPDR) susijusiomis ESMA taisyklėmis bus užtikrinta, kad centriniai vertybinių popierių depozitoriumai būtų saugūs, efektyvūs ir sklandžiai veiktų. Kartu su naujomis taisyklėmis dėl duomenų apdorojimo po sandorio sudarymo (Europos rinkos infrastruktūros reglamentas, ERIR), piktnaudžiavimo rinka (PRR) ir vertybinių popierių depozitoriumų (CVPDR), FPRD II paketas yra svarbiausia Didžiojo dvidešimtuko Pitsburge pradėtų pokrizinio laikotarpio finansų rinkų reformų dalis, kuriai ESMA skyrė daugiau kaip dvejus metus savo sunkaus darbo.

Rengiant bendrą taisyklių sąvadą, prie visos šios veiklos prisidėjo labai daug įvairių suinteresuotųjų subjektų, kurie, dalyvaudami konsultacijose, klausymuose ir mūsų vertybinių popierių ir suinteresuotųjų subjektų grupėje bei konsultacinėse darbo grupėse, dalijosi turima informacija ir nuomonėmis. Norėčiau padėkoti visiems suinteresuotiesiems subjektams už jų neįkainojamą indėlį į ESMA veiklą.

Pirmininkaudamas ESMA pirmaisiais jos veiklos metais įgijau ypatingos patirties, ir man didelė garbė, kad Priežiūros taryba ir Europos Parlamentas patikėjo man vesti ESMA į kitą plėtros etapą. Ateityje ESMA daugiau dėmesio skirs nebe teisės aktams, o jų įgyvendinimui. 2015 m. parengta strateginė apžvalga, kuria siekta išsiaiškinti būsimus ESMA prioritetus ir nustatyti būsimas jos veiklos sritis. Atsižvelgiant į strategines 2016–2020 m. ESMA veiklos kryptis, daugiau išteklių bus skirta priežiūros konvergencijos veiklai, ir mažės su bendru taisyklių sąvadu susijusios veiklos. Nacionalinių reguliavimo institucijų taikoma priežiūros praktika ir metodai labai skiriasi. Priežiūros konvergencija nereiškia, kad ieškosime visiems tinkamo vieno metodo; tai reiškia, kad ESMA skatins, kad nacionaliniu lygmeniu ES teisės aktai būtų taikomi nuosekliai ir veiksmingai ir taip, kad nepaisant vietovės, rinkų dalyviams būtų taikomos tos pačios taisyklės. Pirmieji tokio strateginio veiklos pasikeitimo pavyzdžiai – ESMA dalyvavimas pagrindinių sandorio šalių (PSS) priežiūros institucijų kolegijoje, taip pat PRR numatytos priežiūros praktikos tarpusavio vertinime.

ESMA veikla priežiūros konvergencijos srityje bus svarbus žingsnis kuriant kapitalo rinkų sąjungą (KRS), nes siekiant užtikrinti, kad bendras taisyklių sąvadas popieriuje praktiškai virstų bendrąja rinka, būtina užtikrinti nuoseklų jų taikymą. Kalbant apie ESMA prioritetus, jie apima FPRD II įgyvendinimą, nuoseklią pagrindinių sandorio šalių priežiūrą ir ESMA paramą sprendžiant konkrečius su KRS susijusius klausimus, pvz., dėl susitarimų dėl pasų, susijusių su turto valdymu.

Kaip ir ankstesniais metais, 2015 m. ESMA atliko svarbų vaidmenį bendradarbiaujant tarptautiniu lygmeniu reguliavimo ir priežiūros klausimais. ESMA, be kita ko, susitarė dėl bendradarbiavimo sąlygų, kuriomis užtikrinta, kad skirtingi regionų lygmeniu priimti teisės aktai praktiškai neprieštarautų vieni kitiems ir būtų naudingi investuotojams ir rinkos dalyviams platesne prasme. Tai reiškia pažangą sprendžiant trečiųjų šalių subjektų, kaip antai pagrindinių sandorio šalių, pripažinimo klausimą arba rengiantis pasirašyti susitarimus dėl prekybos leidimų ne ES alternatyvaus investavimo fondams, taip pat pasirašant susitarimo memorandumus dėl išvestinių finansinių priemonių ir KRA. Kalbant apie taisyklių rengimą, ESMA toliau aktyviai dalyvavo Tarptautinės vertybinių popierių komisijų organizacijos (IOSCO) valdybos, kelių IOSCO politikos komitetų ir savo Europos regioninio komiteto veikloje.

Galiausiai, norėčiau padėkoti savo kolegoms ES nacionalinėse institucijose, kurie, būdami Priežiūros tarybos nariais, labai padėjo siekti mūsų tikslų, o mano kolegos ESMA Administracinėje valdyboje padėjo ir patarė, kaip užtikrinti sklandų šios institucijos veikimą.

Paskutinis, bet ne mažiau svarbus dalykas – darbuotojai: be šių žmonių atsidavimo ir atkaklaus darbo ESMA nebūtų pasiekusi to, ką šiai institucijai pavyko pasiekti 2015 m.

Steven Maijoor

Pirmininkas
Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija

Vykdomosios direktorės įžanginis žodis

Žvelgiant atgal, 2015 m. galima apibūdinti kaip ESMA svarbius, pereinamojo laikotarpio metus. Per šiuos metus buvo įgyvendintos pagrindinės bendro taisyklių sąvado dalys, bet ESMA taip pat kruopščiai rengėsi pakeisti veiklos kryptį ir sutelkti visą dėmesį į priežiūros konvergenciją – sritį, kurioje laukia daug naujų iššūkių. Šis perėjimas turėjo atsispindėti ESMA vidaus darbo organizavime.

ESMA žengiant į naują plėtros etapą, reikėjo peržiūrėti strategines 2016–2020 m. veiklos kryptis, dėl kurių buvo sutarta 2015 m. gegužės mėn. Eidami šia nauja kryptimi, mes pradėjome vidaus pertvarką, kuria buvo atsižvelgta į veiklą, padedančią mums siekti įstatuose nustatytų tikslų, būtent į rizikos vertinimą, bendrą taisyklių sąvado rengimą, priežiūros konvergenciją ir priežiūrą, ir kuri padeda efektyviau vykdyti šią veiklą.

Ši pertvarka įvyko 2015 m. lapkričio mėn., ją įgyvendinant padaryti šie pagrindiniai organizaciniai pakeitimai: sukurtas Rizikos analizės ir ekonomikos departamentas, kurio veikla apima visas organizacijos veiklos sritis, institucijos vykdoma priežiūros veikla sutelkta viename Priežiūros departamente ir sukurtas naujas Organizacijos reikalų departamentas – su visų departamentų veikla susijęs padalinys, kuris padeda institucijai vykdyti su valdymu, planavimu ir informavimu susijusias funkcijas. Priežiūros konvergencijos srityje subūrėme nedidelę centrinę darbuotojų komandą, kuri koordinuoja visoje organizacijoje atliekamus svarbius priežiūros konvergencijos darbus. Tikimės, kad dirbdami pagal naująją struktūrą, galėsime dažniau vadovautis daugiadiscipliniu požiūriu, pasitelkdami skirtingų sričių praktinę patirtį, kad galėtume būti tikri, jog pajėgsime įveikti ateityje iškiliančius sunkumus.

Efektyvus departamentų ir darbuotojų bendradarbiavimas visais lygmenimis užtikrino sklandų perėjimą nuo senos prie naujos struktūros. Siekdami įtvirtinti naują darbo organizavimo tvarką, mes visi turėsime nuolat stengtis ir sutelkti visą dėmesį, kad išliktume gerai pasirengę ir galėtume kitus penkerius metus ir vėliau sėkmingai siekti savo strateginių tikslų.

Be pasikeitusių strateginių tikslų ir vidaus pertvarkos, 2015 m. buvo labai įtempti metai, nes ESMA turėjo įgyvendinti labai daug pastangų pareikalavusią darbo programą. Išlaikyti tempą siekiant patenkinti ESMA keliamus vis didesnius reikalavimus, turint nedidelius išteklius, gali būti labai sunku. Praėjusiais metais ESMA įrodė sau, kad gali atitikti tuos reikalavimus ir įveikti iššūkius. Paminėjusi savo penktąjį jubiliejų, ESMA yra ES gerai žinoma ir pripažinta institucija, kuri ir toliau sėkmingai įgyvendina daug pastangų reikalaujančią reformų darbotvarkę. Man, kaip vykdomajai direktorei, tai reiškė būtinybę beatodairiškai sutelkti dėmesį į kasdienę veiklą, įskaitant mūsų biudžeto ir personalo išteklių valdymą ir ESMA darbo programos planavimą, stebėseną ir vykdymą.

2015 m. ESMA toliau gerino vidaus veiklos organizavimą priimdama naujas įgyvendinimo taisykles, tvirtindama naujas politikos priemones ir procedūras, susijusias su žmogiškaisiais ištekliais, finansais ir viešaisiais pirkimais, taip pat infrastruktūros valdymu ir informacinėmis technologijomis. Atliekant šiuos darbus, buvo bandomi nauji su tam tikrais procesais susiję e. darbo srutai, kurie bus įgyvendinti ir toliau plėtojami 2016 m. Šie pokyčiai suteiks mums galimybę supaprastinti administracinius procesus ir dėl jų padidės mūsų, kaip organizacijos, darbo našumas. 2015 m. toliau buvo tobulinama veikla pagrįsta sąnaudų apskaita, dėl kurios ESMA pavyko padidinti daugiausia išlaidų pareikalaujančių veiklos sričių skaidrumą ir veiksmingiau jas stebėti, o tai itin svarbu tais atvejais, kai mokesčiai didėja tiesiogiai dėl finansų sektoriaus (šiuo metu tai yra ESMA vykdoma KRA ir SDS priežiūros veikla). Kalbant apie informacines technologijas, mes įdiegėme penkias naujas sistemas, kurios padeda vykdyti reguliavimo veiklą, teikdamos informaciją priežiūroje dalyvaujantiems subjektams ir platesnei auditorijai.

Įgyvendindama bendrą taisyklių sąvadą ir siekdama užtikrinti didesnę priežiūros konvergenciją, ESMA taip pat turės toliau vykdyti nacionalinių kompetentingų institucijų (NKI) konsultacijų centro funkcijas. 2015 m. šiuo tikslu, be kita ko, pradėtos kurti ir naudoti visą ES apimančios IT sistemos duomenims

rinkti ir skelbti, kurios padės ES rinkoms sėkmingai veikti. 27 šalių NKI sutarė pavesti tam tikrų su FPRD II susijusių IT sistemų kūrimą ir valdymą ESMA, o dėl ERIR numatytų ataskaitų apie prekybą išvestinėmis finansinėmis priemonėmis kuriamas technologinis IT konsultacijų centro sprendimas. Dėl šių priežasčių mes tampame Europos kapitalo rinkų sistemų infrastruktūros ir, faktiškai, pačios rinkos šerdimi. Remdamiesi sukaupta sėkmingo IT projektų įgyvendinimo patirtimi, turėsime toliau didinti savo IT pajėgumus. Būtent šios bendros sistemos ir požiūriai į duomenų rinkimą, skelbimą ir naudojimą reguliavimo tikslais sudaro tikrai integruotų rinkų ir bendrų priežiūros sprendimų pagrindą.

Baigiantis 2015 m. užbaigtas dar vienas technologinis (ir komunikacijų srities) tobulinimo projektas – pradėjo veikti atnaujinta ESMA svetainė. Kurdami ir tobulindami šią svetainę, konsultavomės su išorės suinteresuotaisiais subjektais, siekdami užtikrinti, kad naujasis dizainas atitiktų jų, kaip vartotojų, poreikius – tiek naudojimo patogumo, tiek turinio požiūriu. Tikiuosi, pritarste, kad dabar ESMA svetainėje mūsų suinteresuotiesiems subjektams pateikiama daugiau informacijos ir tą informaciją rasti daug paprasčiau.

Kad ESMA galėtų toliau vykdyti visas savo funkcijas ir įveikti daugelį jai kylančių sunkumų, turime užtikrinti vidaus darbo organizavimo tvarkos tvirtumą ir stabilumą, o tai priklauso nuo ESMA darbuotojų. Būtent todėl norėčiau padėkoti visiems savo kolegoms už jų nenuilstamas pastangas 2015 m. Galime didžiuotis tuo, kas pasiekta ir tuo, kad tik dėl kiekvieno organizacijos darbuotojo asmeninio atsidavimo ir pasiaukojimo mums pavyko įgyvendinti ESMA tikslus.

Aš taip pat labai dėkinga savo kolegoms Administracinėje valdyboje ir Priežiūros taryboje, kurie, kaip ir ankstesniais metais, padėjo institucijai vykdyti savo veiklą 2015 m. Ateinančiais metais mūsų išsikelti tikslai pareikalaus daug pastangų, todėl aš nekantrauju tęsti mūsų nuostabų bendradarbiavimą su kolegomis priežiūros ir reguliavimo institucijose ir toliau palaikyti glaudžius ryšius su kitais suinteresuotaisiais subjektais.

Verena Ross

Vykdomoji direktorė

Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija

Turinys

Pirmininko įžanginis žodis	2
Vykdomosios direktorės įžanginis žodis	4
1. ESMA misija ir tikslai.....	7
Misija ir tikslai 2015 m.....	7
2. ESMA laimėjimai įgyvendinant 2015 m. tikslus.....	9
2.1. Konvergencija	9
2.2. Rizikos stebėseną ir analizė	10
2.3. Bendras taisyklių sąvadas.....	11
3. EASO vidaus darbo organizavimas	12

1. ESMA misija ir tikslai

Europos vertybinių popierių ir rinkų institucija (ESMA) – tai pagal ESMA reglamentą¹ įsteigta nepriklausoma ES institucija, kuriai pavesta stiprinti investuotojų apsaugą ir skatinti finansinių rinkų stabilumą ir tvarkingą veikimą. Būdama nepriklausoma institucija, ESMA siekia šių tikslų vertindama investuotojams, rinkoms ir finansiniam stabilumui kylančią riziką, rengdama ES finansų rinkoms bendrą taisyklių sąvadą, skatindama priežiūros konvergenciją ir tiesiogiai prižiūradama konkrečius finansų sektoriaus subjektus.

ESMA yra Europos finansų priežiūros institucijų sistemos (EFPIS) dalis; tai yra decentralizuota, daugiasluksnė mikroprudencinių ir makroprudencinių institucijų sistema, kurią sukūrė Europos institucijos, siekdamos užtikrinti nuoseklią ir darnią finansų priežiūrą ES. Šią sistemą sudaro Europos sisteminės rizikos valdyba (ESRV) ir trys Europos priežiūros institucijos – Paryžiuje įsikūrusi ESMA, Londone įsikūrusi Europos bankininkystės institucija (EBI) ir Frankfurte įsikūrusi Europos draudimo ir profesinių pensijų institucija (EIOPA), taip pat valstybių narių kompetentingos nacionalinės institucijos (NKI). Kartu su EBI ir EIOPA, ESMA sudaro jungtinį komitetą, kurio veiklos tikslas – užtikrinti nuoseklumą visuose sektoriuose ir bendrą poziciją finansinių konglomeratų priežiūros srityje ir kitais kelis sektorius apimančiais klausimais.

ESMA atskaitinga Europos Parlamentui ir Europos Vadovų Tarybai ir glaudžiai bendradarbiauja su Europos Komisija (toliau – Komisija).

Misija ir tikslai 2015 m.

Remiantis ESMA reglamentu², ESMA misija – stiprinti investuotojų apsaugą ir skatinti Europos Sąjungos rinkų stabilumą ir tvarkingą veikimą.

Teisingas ir veiksmingas vertybinių popierių rinkų reguliavimas itin svarbus ES finansų rinkų ir ekonomikos vientisumui, našumui ir augimui, o veiksmingas reguliavimas ir priežiūra yra esminis veiksnys siekiant užtikrinti ir išlaikyti rinkų dalyvių pasitikėjimą. Siekdama užtikrinti šias sąlygas, ESMA stengiasi kuo labiau suderinti tiek reguliavimo, tiek priežiūros praktiką.

Siekdama darnaus taisyklių įgyvendinimo visoje ES, ESMA veikia kaip su teisės aktais, kuriais reglamentuojamos vertybinių popierių rinkos, susijusių standartų rengėja ir teikia technines rekomendacijas Komisijai. Be to, ji atlieka svarbų vaidmenį tiesiogiai prižiūradama visoje Europoje veikiančius finansų srities subjektus, šiuo metu – kredito reitingų agentūras (KRA) ir sandorių duomenų saugyklas (SDS). ESMA taip pat dalyvauja priežiūros institucijų kolegijoms prižiūrint pagrindines sandorio šalis (PSŠ).

Ši metinė ataskaita – tai svarbi priemonė siekiant informuoti apie ESMA veiklos rezultatus įgyvendinant savo tikslus ir metinę darbo programą.

ESMA vaidmenį galima geriau suprasti įsigilinus į tris šios institucijos veiklos tikslus, būtent:

- 1. apsaugoti investuotojus** – veiksmingiau tenkinti finansinių paslaugų gavėjų poreikius ir stiprinti jų kaip investuotojų teises, kartu pripažįstant jų pareigas;
- 2. užtikrinti tvarkingą rinkų veikimą** – skatinti finansų rinkų vientisumą, skaidrumą, veiksmingumą ir sklandų veikimą bei rinkos infrastruktūrų tvirtumą, taip pat

¹ [ESMA reglamentas Nr. 1095/2010](#)

² [ESMA reglamentas Nr. 1095/2010](#).

3. užtikrinti finansinį stabilumą – stiprinti finansinę sistemą, kad pavyktų atlaikyti sukrėtimus ir atkurti sutrikdytą finansinę pusiausvyrą, kartu skatinant ekonomikos augimą.

Šie trys tikslai yra tarpusavyje susiję, pvz., investuotojų apsauga ir tvarkingai veikiančios rinkos padeda užtikrinti bendrą rinkos stabilumą. O didesnis finansinis stabilumas padeda užtikrinti tvarkingą rinkų veikimą ir investuotojų apsaugą.

Toliau išvardytos keturios veiklos sritys, kuriose dalyvaudama ESMA vykdo savo misiją ir siekia savo tikslų.

I. Konvergencija

Priežiūros konvergencija skatinama siekiant užtikrinti visiems vienodas kokybiško reguliavimo ir priežiūros sąlygas be reglamentavimo arbitražo ar valstybių narių lenktynių dėl žemesnių standartų. Nuosekliu taisyklių įgyvendinimu ir taikymu užtikrinamas finansinės sistemos saugumas, apsaugomi investuotojai ir užtikrinamas tvarkingas rinkų veikimas.

Skatinti priežiūros konvergenciją reiškia dalytis gerąja patirtimi ir suprasti efektyvumo naudą tiek NKI, tiek finansų sektoriui. Ši veikla vykdoma glaudžiai bendradarbiaujant su NKI. Dėl savo padėties Europos finansų priežiūros institucijų sistemoje (EFPI) ESMA gali atlikti tarpusavio vertinimus, nustatyti ES duomenų ataskaitoms keliamus reikalavimus, atlikti temines studijas, rengti nuomones, gaires bei klausimų ir atsakymų dokumentus, taip pat sukurti glaudžiai bendradarbiaujančių subjektų tinklą, kuriame galima dalytis gerąja patirtimi ir mokytis priežiūros pareigūnus.

Dalyvaudama pagrindinių sandorio šalių (PSS) priežiūros institucijų kolegijoje, ESMA prisideda prie priežiūros konvergencijos šioje konkrečioje srityje. ESMA aktyviai padeda koordinuoti priežiūrą ir skatinti priežiūros konvergenciją tarptautiniu lygmeniu, pvz., dalyvaudama IOSCO veikloje.

II. Rizikos stebėseną ir analizę

Investuotojams, rinkoms ir finansiniam stabilumui kylanti rizika vertinama siekiant pastebėti besiformuojančias tendencijas, kylančią riziką ir atsirandančias silpnąsias vietas, taip pat, jei įmanoma, nustatyti galimybes, kad jomis būtų galima laiku pasinaudoti. Naudodamasi savo ypatinga padėtimi, ESMA nustato rinkos pokyčius, keliančius grėsmę finansiniam stabilumui, investuotojų apsaugai ir tvarkingam Europos finansų rinkų veikimui.

ESMA atliekami rizikos vertinimai pagrįsti Europos priežiūros institucijų (EPI) ir NKI atliekamais rizikos vertinimais ir juos papildo; šiais vertinimais ESMA taip pat prisideda prie ESRV sistemingos veiklos, kurią vykdydama ši institucija vis daugiau dėmesio sutelkia į grėsmes finansų rinkų stabilumui. Vidaus darbe rizikos vertinimų rezultatai įtraukiami į ESMA veiklą, susijusią su bendru taisyklių sąvadu, priežiūros konvergencija ir tiesiogine konkrečių finansų sektoriaus subjektų priežiūra.

Išorėje mes skatiname skaidrumą ir investuotojų apsaugą, savo viešuosiuose registruose ir duomenų bazėse skelbdami investuotojams skirtą informaciją, taip pat, jei reikia, įspėdami juos apie kylančias grėsmes. Atliekant rizikos analizę, glaudžiai stebima Europos finansų rinkose diegiamų finansinių inovacijų nauda ir keliami pavojai.

III. Bendras taisyklių sąvadas

ES finansų rinkoms taikomo bendro taisyklių sąvado tikslas – sustiprinti ES bendrąją rinką visoje ES sukuriant visiems investuotojams ir emitentams vienodas sąlygas. ESMA padeda gerinti ES finansų rinkoms taikomo bendro taisyklių sąvado kokybę rengdama techninius standartus ir konsultuodama ES institucijas teisėkūros projektų klausimais. Pirmaisiais veiklos metais šis standartų rengėjo vaidmuo

buvo pagrindinis ESMA uždavinys, kurį vykdydama ji išsamiai apibrėžė daug techninių įgyvendinimo reikalavimų, taikytinų visoms Europos vertybinių popierių rinkoms.

IV. Prižiūra

ESMA tiesiogiai prižiūri konkrečius finansų sektoriaus subjektus, kredito reitingo agentūras (KRA) ir sandorio duomenų saugyklas (SDS). Šie subjektai yra esminės ES rinkos infrastruktūros dalys. KRA prižiūra padeda didinti kredito reitingavimo veiklos vientisumą, gerą valdymą, nepriklausomumą ir atsakomybę už ją. Todėl ESMA vykdoma prižiūra užtikrina reitingavimo kokybę ir padeda apsaugoti investuotojų interesus. ESMA vykdoma SDS prižiūra padeda užtikrinti, kad SDS visada laikytųsi visų ERIR nustatytų reikalavimų, ir taip suteikia galimybę institucijoms susipažinti su išvestinių finansinių priemonių sandorių duomenimis ir detalėmis, kad jos galėtų atlikti savo misiją. Todėl ESMA vykdoma SDS prižiūra itin svarbi siekiant užtikrinti duomenų kokybę ir skaidrumą išvestinių finansinių priemonių rinkose.

Šios keturios ESMA veiklos sritys glaudžiai susijusios viena su kita. Atliekant rizikos vertinimą padarytos įžvalgos panaudojamos rengiant bendrą taisyklių sąvadą, skatinant prižiūros konvergenciją ir vykdant tiesioginę prižiūrą, ir atvirkščiai. Manome, kad prižiūros konvergencija yra aiškus bendro taisyklių sąvado įgyvendinimas ir taikymas. Mūsų atliekamas rizikos vertinimas ir su bendru taisyklių sąvadu susijusi veikla yra naudingi tiesioginei KRA ir SDS prižiūrai, o KRA ir SDS prižiūros rezultatai savo ruožtu naudingi mūsų veiklai.

2. ESMA laimėjimai įgyvendinant 2015 m. tikslus

2.1. Konvergencija

ESMA, kartu su kitomis prižiūros institucijomis, buvo įkurta siekiant skatinti prižiūros konvergenciją sumažinant reglamentavimo arbitražą, kurį lėmė skirtingos prižiūros praktikos visoje ES. Toks žingsnis žengtas dėl to, kad tokia skirtinga prižiūros praktika galėjo pakenkti ne tik rinkų vientisumui, našumui ir tvarkingam veikimui, bet galiausiai ir finansiniam stabilumui bei investuotojų apsaugai.

Vykdydama su konvergencija susijusią savo veiklą, ESMA, be kitų iniciatyvų, siekia paskelbti gaires ir rekomendacijas tose srityse, kuriose esama taikymo skirtumų, parengti klausimų ir atsakymų dokumentą, kuriuo būtų galima vadovautis įgyvendinant teisės aktus ir sudarant sąlygas nacionalinėms kompetentingoms institucijoms keistis patirtimi, koordinuojant prižiūros veiklą, kuriant veiksmingos prižiūros metodus, vertinant nacionalinių kompetentingų institucijų vykdomą prižiūrą atliekant tarpusavio vertinimą ir nustatant konvergencijos prižiūros kliūtis.

Veiksminga finansų rinkų prižiūra yra sudėtinga užduotis, ir šiuo metu tarp nacionalinių kompetentingų institucijų nesuderinta dar daug prižiūros praktikos ir metodų aspektų. ESMA bendradarbiaus su nacionalinėmis kompetentingomis institucijomis, siekdama gerinti prižiūros praktiką ir ją suvienodinti, užtikrindama, kad nedideli ištekliai būtų kuo geriau panaudoti.

Bendras šios veiklos tikslas – visoje ES nustatyti aukštus, nuoseklius prižiūros standartus.

2015 m. ESMA, atsižvelgdama į naują svarbią savo veiklos sritį, įsteigė nuolatinį prižiūros konvergencijos komitetą, kuris nuolat vadovaus konvergencijos darbotvarkei. Be kitų laimėjimų, prižiūros konvergencijos srityje ESMA paskelbė gaires, kuriomis siekia paskatinti nuoseklų FPRD II (FPRR) taikymą, taip pat gaires, susijusias su Piktnaudžiavimo rinka reglamentu (PRR). Skatindama didesnę reguliavimo veiksmų konvergenciją, ESMA suderino laikinus draudimus pagal Skolintų vertybinių popierių pardavimo reglamentą, taip pat įvertino PSS prižiūros institucijų kolegijų konvergenciją.

Be to, turto valdymo srityje ESMA padėjo dar labiau suderinti rizikos draudimo fondams (AIFVD) ir biržiniams fondams (BF) taikytinas taisykles, taip pat paskatino naudoti pagrindinės informacijos dokumentus (PID). ESMA taip pat pasiūlė suteikti AIFVD numatytą prekybos leidimą tam tikrų trečiųjų šalių subjektams.

Padėti skatinti priežiūros konvergenciją taip pat reiškė padaryti pažangą įgyvendinant politikos darbotvarkę: pasirengti Centrinų vertybinių popierių depozitoriumų reglamento (CVPDR) įgyvendinimui, skatinti suderintą Skaidrumo direktyvos (SD) taikymą ir padėti kurti apskaitos (tarptautinius finansinės atskaitomybės standartus, TFAS) ir audito taisykles, kartu nustatant bendrus vykdymo užtikrinimo prioritetus.

Paskutinis, bet ne mažiau svarbus dalykas yra tai, kad EPI jungtiniame komitete ESMA kartu su EBI ir EIOPA atliko daugelį darbų, susijusių su priežiūros konvergencija keliuose sektoriuose, siekdama užtikrinti reguliavimo sistemos konvergenciją bankininkystės, draudimo ir vertybinių popierių rinkose. 2015 m. šiuo tikslu buvo atliekami darbai, susiję su tokiais klausimais, kaip pakeitimas vertybiniais popieriais, kova su pinigų plovimu, finansiniai konglomeratai ir internetinės konsultacijos (angl. *robo-advice*) finansinių paslaugų srityje.

ESMA įsteigtas Nuolatinis priežiūros konvergencijos komitetas

Atsižvelgiant į strategines ESMA 2016–2020 m. veiklos kryptis, perėjimą prie aktyvesnės konvergencijos veiklos patvirtina įsteigtas Nuolatinis priežiūros konvergencijos komitetas (NPKK) ir Peržiūros grupės panaikinimas. Pirmasis posėdis įvyko 2015 m. pabaigoje, o 2016 m. sausio mėn. Priežiūros taryba patvirtino naujojo Nuolatinio priežiūros konvergencijos komiteto įgaliojimus. Šis naujasis nuolatinis komitetas atsakingas už bendros priežiūros konvergencijos sistemos skatinimą ESMA, jis turi nustatyti temas tarpusavio vertinimams ir juos atlikti, spręsti visas organizacijos veiklos sritis apimančius priežiūros konvergencijos klausimus ir prižiūrėti priežiūros konvergencijos darbo programos įgyvendinimą.

Atliekant tarpusavio vertinimus, toliau bus taikoma buvusios Peržiūros grupės naudota metodologija³. Nuolatinis priežiūros konvergencijos komitetas sudarytas iš aukšto lygio atstovų, gerai išmanančių nacionalinių kompetentingų institucijų nacionaliniu lygmeniu vykdomą priežiūros veiklą.

Daugiau informacijos rasite išsamioje ESMA [metinėje ataskaitoje anglų kalba](#).

2.2. Rizikos stebėseną ir analizę

Investuotojams, rinkoms ir finansiniam stabilumui kylančios rizikos vertinimas itin svarbus siekiant nustatyti besiformuojančias tendencijas, kylančią riziką ir atsirandančias silpnąsias vietas; taip pat, jei įmanoma, reikia įvertinti galimybes, kad jomis būtų galima laiku pasinaudoti. Naudodamasi savo ypatinga padėtimi, ESMA nustato rinkos pokyčius, keliančius grėsmę finansiniam stabilumui, investuotojų apsaugai ir tvarkingam finansų rinkų veikimui. ESMA atliekami rizikos vertinimai pagrįsti EPI atliekamais rizikos vertinimais ir juos papildo; šiais vertinimais ESMA taip pat prisideda prie ESRV sistemingos veiklos, kurią vykdydama ši institucija vis daugiau dėmesio sutelkia į grėsmes finansų rinkų stabilumui. Vidaus darbe rizikos vertinimų rezultatai įtraukiami į ESMA veiklą, susijusią su bendru taisyklių sąvadu, priežiūros konvergencija ir tiesiogine konkrečių finansų sektoriaus subjektų priežiūra. Išorėje skatiname skaidrumą ir investuotojų apsaugą, savo viešuosiuose registruose ir duomenų bazėse skelbdami investuotojams skirtą informaciją, taip pat, jei reikia, įspėdami juos apie kylančias grėsmes. Atliekant rizikos analizę, glaudžiai stebima ES finansų rinkose diegiamų finansinių inovacijų nauda ir keliami pavojai.

2015 m. ESMA vykdė ES vertybinių popierių rinkų tendencijų, rizikos ir silpnųjų vietų stebėseną, taip pat prisidėjo prie EPI ir Europos sisteminės rizikos valdybos (ESRV) rengiamų rizikos vertinimų. Be to, 2015 m. viduryje ESMA įspėjo investuotojus apie labai didelę rinkoms iškilusią riziką ir toliau vykdė

---

³ ([ESMA/2013/1709](#))

išsamius mokslinių tyrimų projektus tokiomis temomis kaip investiciniai fondai, šešėlinė bankininkystė ir obligacijų rinkos likvidumas; visi šie aspektai gali turėti įtakos sisteminei rizikai.

2015 m. ESMA taip pat parengė pirmą sukrėtimo poveikio Europos PSŠ bandymą: sukūrė metodiką, apibrėžė procedūrą ir surinko duomenis.

Be to, ESMA įdiegė savo Europos reitingavimo platformą, kuri taps naudinga priemone stebint ir siekiant palyginti reitingavimo veiklą. Šis projektas papildytas pranešimu dėl galimybių sukurti kredito reitingavimo žemėlapi.

ESMA taip pat vykdė finansinės veiklos, inovacijų ir su neprofesionaliaisiais investuotojais susijusių tendencijų stebėseną, kad neatsiliktų nuo finansinių inovacijų ir galėtų įvertinti naujų tendencijų ir produktų keliamą riziką bei naudą. Tarp ESMA analizuotų temų – virtualios valiutos ir struktūrizuotos finansinės priemonės. Šiuo klausimu 2015 m. ESMA rengėsi priimti įgaliojimus taikyti intervencines priemones tam tikrų produktų atžvilgiu (nuo įspėjimų iki galimo produktų uždraudimo), kurie jai bus suteikti pagal FPRD II.

Daugiau informacijos rasite išsamioje ESMA [metinėje ataskaitoje anglų kalba](#).

2.3. Bendras taisyklių sąvadas

Finansų krizė atskleidė, kokį neigiamą poveikį nevienodai taikomi teisės aktai gali turėti finansų rinkoms, vartotojams ir apskritai ekonomikai. Todėl nuspręsta, kad būtina nustatyti veiksmingas priemones, kurios užtikrintų nuoseklesnį ES teisės aktų taikymą. Siekdama didesnio teisės aktų, kuriais reglamentuojami vertybiniai popieriai, ir jų taikymo nuoseklumo, ESMA gali rengti reguliavimo ir įgyvendinimo techninius standartus (TS), kad užtikrintų visiems investuotojams vienodas sąlygas ir jie būtų tinkamai apsaugoti; šiais TS toliau detalizuojami ir aiškinami 1 lygio ES teisės aktai.

Jais siekiama gerinti nacionalinės priežiūros kokybę ir nuoseklumą, sugriežtinti tarpvalstybinių grupių priežiūrą ir sudaryti bendrą ES taisyklių sąvadą, kuris būtų taikomas visiems finansų rinkų dalyviams vidaus rinkoje. ESMA atsakinga už techninių standartų, susijusių su tais teisės aktais, kuriais apibrėžiamos Europos vertybinių popierių rinkos (FPRD), nustatoma jų infrastruktūra (ERIR) ir užtikrinamas tvarkingas jų veikimas (Skolintų vertybinių popierių pardavimo reglamentas, Piktnaudžiavimo rinka direktyva), rengimą, taip pat už finansų rinkų dalyvius, pvz., KRA ir investicinius fondus (KIPVPS, AIFVD).

2015 m., rengdama vertybinių popierių rinkoms bendrą taisyklių sąvadą, ESMA parengė techninius standartus, taip sukurdamą FPRD II įgyvendinimo sistemą. Šie standartai susiję su tokiais klausimais kaip nauja nuosavybės ir ne nuosavybės produktų skaidrumo užtikrinimo tvarka ir prekybos vietoms, įmonėms, finansinių paslaugų gavėjų apsaugai ir tarpininkams keliami reikalavimai.

Svarbiausias laimėjimas rengiant bendrą taisyklių sąvadą dėl duomenų apdorojimo po sandorio sudarymo buvo veikla, susijusi su ERIR ir CVPDR. 2015 m. ESMA visą dėmesį sutelkė į tinkamą ERIR įgyvendinimą, nustatydamą patvirtinimo taisykles dėl ataskaitų apie prekybą teikimo ir tarpuskaitos prievolių, susijusių su palūkanų normų ir kredito įsipareigojimų neįvykdymo apsikėitimo sandoriais bei valiutų keitimo susitarimo sandoriais, aiškinimo. ESMA taip pat pateikė savo nuomonę, kaip patobulinti ERIR teisinį pagrindą. Dar vienas svarbus ESMA pasiektas tarpinis tikslas – pasirengimas įgyvendinti CVPDR: ESMA nustatė techninius standartus dėl CVPD keliamų reikalavimų ir vidinio atsiskaitymo vykdymo.

ESMA patikslino rizikos kapitalo ir socialinio verslumo fondų teisinę sistemą ir paragino Komisiją pakoreguoti KIPVPS direktyvą.

Dėl kredito reitingo agentūrų, rengiant bendrą taisyklių sąvadą, reikėjo nustatyti sritis, kurias būtina tobulinti, siekiant padidinti konkurenciją ir pasirinkimo galimybių skaičių KRA sektoriuje.

Dėl rinkos vientisumo, ESMA parengė PRR įgyvendinimo priemones, kurias įgyvendinus, rinka būtų vientisesnė ir investuotojai būtų geriau apsaugoti. Be to, ESMA parengė įgyvendinimo priemones, susijusias su būsimu Lyginamųjų standartų reglamentu, ir peržiūrėjo principus, kuriais privaloma vadovautis atliekant suinteresuotųjų subjektų balsavimo mokslinius tyrimus ir analizę.

FPRD II

Peržiūrėta FPRD veikiausiai yra per pastarąjį dešimtmetį labiausiai pakeistas Europos vertybinių popierių rinkas reglamentuojantis teisės aktas, ir tai yra viena svarbiausių ES atsakomųjų priemonių, kurių imtasi reaguojant į finansų krizę.

FPRD II (FPRR) nustatyti didelį poveikį ES finansų rinkoms turėsiantys pakeitimai, įskaitant įvairesnių klasių turtui keliamus skaidrumo reikalavimus, prievolę prekiauti išvestinėmis finansinėmis priemonėmis biržoje, algoritminei ir didelio dažnio prekybai keliamus reikalavimus bei naujas biržos prekių išvestinių finansinių priemonių priežiūros priemones. Šiais teisės aktais taip pat bus sustiprinta neprofesionaliųjų investuotojų apsauga: nustatytos komisinių mokesčių taikymo ribos, nustatytos nepriklausomų konsultacijų investicijų klausimais teikimo sąlygos, nustatyti griežtesni organizacijai keliami reikalavimai dėl produkto dizaino ir platinimo, įgaliojimai imtis intervencinių priemonių produktų atžvilgiu ir reikalavimas atskleisti išlaidas ir mokesčius.

Naująja FPRD II sukurta sistema siekiama padaryti ES rinkas saugesnes, skaidresnes ir efektyvesnes ir visoje ES užtikrinti visiems rinkos dalyviams vienodas sąlygas. Politinį susitarimą teisėkūros institucijos pasiekė 2014 m. pradžioje, FPRD II paketas įsigaliojo liepos mėn. ir bus taikomas nuo 2018 m. sausio mėn.

Daugiau informacijos rasite išsamioje ESMA [metinėje ataskaitoje anglų kalba](#).

3. ESMA vidaus darbo organizavimas

2015 m. svarbiausi ESMA, kaip organizacijos, laimėjimai buvo nuolatinis institucijos vidaus procesų tobulėjimas ir jos pertvarka, kuria atsižvelgta į ESMA naująją strategiją.

Be šių bendrų laimėjimų, centralizuoti IT projektai, kaip ir ankstesniais metais, buvo svarbiausia ESMA veiklos sritis; ji ir toliau sėkmingai įgyvendino šiuos projektus. Tarp jų buvo projektų, susijusių su KRA priežiūra (KRA III), Skolintų vertybinių popierių pardavimo reglamentu, ERIR, FRPR ir PRR. IT deleguotųjų projektų programa buvo bene svarbiausia programa, pagal kurią nacionalinės kompetentingos institucijos pavedė ESMA įgyvendinti tam tikras užduotis pagal ERIR ir FRPR. Kiti IT projektai buvo susiję su ESMA pagalbinių funkcijų gerinimu organizacijos viduje.

Be to, ESMA toliau plėtojo savo žmogiškuosius išteklius bei tobulino vadovavimo ir vidaus kontrolės funkcijas.

Vadovavimas kasdienei veiklai

Vykdomoji direktorė ir departamentų vadovai atsakingi už vadovavimą ESMA kasdienei veiklai. ESMA veikia šeši departamentai. Vadovai atsakingi už veiklą atitinkamose organizacijos veiklos srityse. ESMA paskyrė kelių sričių darbuotojų komandų vadovus, kad šie padėtų vadovams ir koordinuotų veiklą departamento viduje. Išsamesnės informacijos apie ESMA sprendimus priimančius organus, vadovus ir Priežiūros tarybą, rasite 1 skyriuje (p. 9).

ESMA vadovybė posėdžiauja kas savaitę, kad aptartų ESMA veiklą ir visus su ESMA susijusius klausimus, taip pat susitartų dėl sprendimų, kuriuos būtina priimti. Veiklos planavimas ir stebėseną yra esminė vadovų komandos vaidmens dalis, kuria jie prisideda prie ESMA vidaus kontrolės sistemos.

Kiekvienais metais rugsėjo mėnesį Priežiūros taryba priima kitų metų metinę darbo programą. Ji rengiama atsižvelgiant į daugiamečius planus, įskaitant daugiamečių personalo politikos planą. Darbo programos įgyvendinimas stebimas organizacijos viduje visus metus, kas ketvirtį Administracinei valdybai teikiamos įgyvendinimo pažangos ataskaitas.

Visos ataskaitos, susijusios su pagrindine administracine veikla, kaip antai įdarbinimu ir biudžeto vykdymu, kas mėnesį pateikiamos vykdomajai direktorei ir kas ketvirtį – Administracinei valdybai.

Daugiau informacijos rasite išsamioje ESMA [metinėje ataskaitoje anglų kalba](#).